

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul Legii privind topografiile produselor semiconductoare

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul Legii privind topografiile produselor semiconductoare a fost elaborat de către Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI).
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Proiectul Legii privind topografiile produselor semiconductoare (în continuare – <i>proiectul legii</i>) constituie o prioritate inclusă în Planul național de reglementări pentru anul 2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 841/2024 (PNR 2025) - acțiunea nr. 1 și în Programul național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pe anii 2025-2029, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 306/2025 (PNA 2025-2029) - acțiunile nr. 3 și 4 din Capitolul 7 " <i>Dreptul proprietății intelectuale</i> " Clusterul 2 " <i>Piața internă</i> ". Elaborarea proiectului are scopul: <ul style="list-style-type: none">- actualizării cadrului normativ în domeniul protecției topografiilor produselor semiconductoare în corespundere cu noile necesități în domeniu și standardele internaționale;- transpunerii prevederilor actelor UE relevante în domeniu;- perfecționării procedurilor de examinare a cererilor de înregistrare a topografiilor produselor semiconductoare și de acordare a titlurilor de protecție.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Cadrul normativ național care stabilește drepturile și obligațiile ce rezultă din crearea, din protecția juridică și exploatarea topografiilor circuitelor integrate, precum și reglementează procedurile de depunere și examinare a cererilor de înregistrare a acestor obiecte de proprietate intelectuală pe teritoriul Republicii Moldova este constituit din: <ul style="list-style-type: none">- Legea nr. 655/1999 privind protecția topografiilor circuitelor integrate (în continuare - <i>Legea nr. 655/1999</i>), care constituie o lege cadru în domeniul de referință ce reglementează sistemul național de protecție a topografiilor circuitelor integrate, instituit conform principiilor și conceptelor generale internaționale în domeniu;- Regulamentul de aplicare a Legii nr. 655/1999 privind protecția topografiilor circuitelor integrate, aprobat prin Ordinul Directorului general al AGEPI nr. 72 din 20.06.2000, care stabilește procedurile privind înregistrarea topografiilor circuitelor integrate. Republica Moldova a făcut progrese semnificative în alinierea cadrului său normativ la standardele internaționale în domeniul proprietății intelectuale. Totuși, în ceea ce privește protecția topografiilor produselor semiconductoare, reglementarea actuală este depășită, fragmentară și nu corespunde pe deplin cerințelor actuale ale pieței și ale progresului tehnologic. Legea actuală nr. 655/1999, deși importantă la momentul adoptării, prezintă o serie de deficiențe care impun elaborarea unei noi legi moderne și funcționale. <ul style="list-style-type: none">- <i>Depășirea cadrului legislativ existent:</i> Legea actuală a fost adoptată într-un context tehnologic și economic total diferit de cel actual. Din 1999 până în prezent, tehnologia semiconductoarelor a evoluat semnificativ, iar reglementările care ar trebui să protejeze topografiile circuitelor integrate nu au ținut pasul cu această evoluție. Termeni precum „topografie” și „produs semiconductor” au căpătat noi sensuri și implicații în contextul tehnologic actual, dar acestea nu sunt reflectate în legea în vigoare.- <i>Existența unor lacune/neconcordanțe cu cerințele internaționale:</i> Deși Republica Moldova este parte la Acordul privind aspectele legate de comerț ale drepturilor de proprietate intelectuală, încheiat la Marrakech la 15 aprilie 1994 (Acordul TRIPS), cadrul

normativ național nu este pe deplin armonizat cu acest instrument internațional. De asemenea, lipsa unei armonizări depline cu directivele Uniunii Europene în acest domeniu afectează potențialele investiții și transferuri de tehnologie în Republica Moldova.

- *Deficiențe în mecanismul de protecție și aplicare:* Un alt aspect problematic este lipsa unui mecanism eficient de înregistrare, control și aplicare a drepturilor asupra topografiilor. Sistemul actual este greoi, puțin transparent și slab funcțional. Nu există înregistrări ale topografiilor circuitelor integrate în Republica Moldova, corespunzător nu poate fi luată în considerare funcționalitatea unei baze de date publice, care ar asigura respectarea principiilor accesibilității, transparenței și siguranței juridice în domeniul de referință.

- *Lipsa unei politici de stimulare a inovării în domeniul microelectronicii:* Legea actuală nu oferă un cadru stimulativ pentru inovatori, cercetători și întreprinderi în domeniul microelectronicii. Lipsa unui cadru normativ în materie de topografii ale produselor semiconductoare racordat realităților existente determină, în consecință, și lipsa unor măsuri de susținere fiscală, granturi sau parteneriate public-private, respectiv încurajează exodul specialiștilor și descurajează inițiativa locală. În plus, multe topografii realizate în Moldova nu sunt protejate din cauza neînțelegerii beneficiilor sistemului de protecție și a lipsei cunoștințelor în domeniul proprietății intelectuale.

- *Necesitatea unei abordări digitale și moderne:* Cadrul normativ existent nu oferă premise pentru integrarea actualelor tendințe: o abordare digitală, să permită depunerea online a cererilor de înregistrare. De asemenea, lipsesc instrumente moderne de asigurare a respectării drepturilor de proprietate intelectuală asupra topografiilor produselor semiconductoare.

În aceste condiții, se constată că sistemul național de protecție a topografiilor circuitelor integrate conține elemente de divergență în raport cu sistemul european și nu corespunde tuturor cerințelor de funcționare a pieței unice pentru drepturile de proprietate intelectuală, la nivel european. În acest context, se impune revizuirea în ansamblu a Legii nr. 655/1999 și elaborarea unei legi noi care să asigure corespunderea dispozițiilor de drept material și a normelor procedurale prevederilor actelor normative europene în domeniu de referință, și anume transpunerea:

- Directivei Consiliului din 16 decembrie 1986 privind protecția juridică a topografiilor produselor din materiale semiconductoare (87/54/CEE), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L24/36 din 27 ianuarie 1987, CELEX: 31987L0054;

- Directivei 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L157 din 30 aprilie 2004, CELEX: 32004L0048.

În concluzie, Republica Moldova are nevoie de o nouă lege privind protecția topografiilor produselor semiconductoare, care să reflecte realitățile actuale, să fie aliniată la standardele UE și să contribuie la dezvoltarea unui ecosistem inovativ și competitiv. Aceasta trebuie să elimine lacunele existente, să consolideze instituțional mecanismele de aplicare și să ofere un cadru legal clar, predictibil și stimulativ pentru cercetare, dezvoltare și investiții în sectorul tehnologic.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Un sistem de protecție a topografiilor produselor semiconductoare eficient și echitabil constituie un instrument important de dezvoltare economică. Din aceste considerente, proiectul Legii privind topografiile produselor semiconductoare are ca scop major consolidarea sistemului național de protecție a topografiilor produselor semiconductoare prin racordarea acestuia la standardele UE, oferirea noilor oportunități de asigurare a protecției pe plan internațional și excluderea divergențelor de ordin material și procedural, între sistemul național și cel european, în materie de topografii.

În special, proiectul în cauză își propune realizarea următoarelor **obiective** prioritare:

1. Crearea unui cadru juridic modern și adaptat evoluțiilor actuale în materie de topografii ale produselor semiconductoare

Legea nr. 655/1999 nu mai reflectă realitățile actuale din industrie. Aceasta a fost concepută într-o perioadă în care tehnologia semiconductoarelor era la un nivel semnificativ mai rudimentar decât astăzi. Progresul în microelectronică, apariția circuitelor tridimensionale, designul automatizat al topografiilor și extinderea aplicațiilor acestora în dispozitive inteligente impun un cadru normativ flexibil, clar și compatibil cu tendințele globale.

În contextul avansului tehnologic rapid și al dezvoltării industriei microelectronice, Republica Moldova își propune modernizarea și adaptarea cadrului legal privind protecția topografiilor produselor semiconductoare, în conformitate cu cele mai recente evoluții europene și internaționale în acest domeniu. Această inițiativă răspunde necesității stringente de a fi în pas cu transformările digitale și inovațiile tehnologice, care au transformat fundamental conceperea, proiectarea și utilizarea circuitelor integrate.

Noile reglementări propuse urmăresc:

- Actualizarea terminologiei pentru a reflecta realitățile tehnologice moderne, introducând termeni precum "produs semiconductor" „topografia produsului semiconductor”, "originalitate", "drepturi exclusive" sau „exploatare comercială”.

- Clarificarea conceptului de originalitate a topografiei, pentru a oferi reglementarea corespunzătoare, necesară evaluării acesteia.

- Reglementarea clară a procedurii de depunere și examinare a cererii de înregistrare a topografiei, cu termene procedurale transparente și comunicare digitală între solicitant și autoritatea competentă (AGEPI).

- Instituirea procedurii de contestare a deciziilor de acceptare a înregistrării de către persoanele terțe interesate.

- Stabilirea unui regim de înregistrare digitalizat, care să permită depunerea și examinarea cererilor în format electronic, simplificând procedurile administrative.

- Eliberarea certificatului de înregistrare, în format electronic, și publicarea informațiilor relevante în Buletinul Oficial de Proprietate Intelectuală, asigurând transparență și acces public la datele înregistrărilor.

- Reglementarea mecanismelor de repunere în drepturi și repunere în termene în caz de omisiuni sau întârzieri justificate ale solicitanților și titularilor, un aspect vital în contextul protecției eficiente și echitabile.

- Stabilirea unei proceduri instituționalizate de comunicare cu solicitanții, care să asigure dreptul la informare, clarificări și apărarea intereselor în cadrul procesului de înregistrare.

- Extinderea protecției juridice și introducerea unui mecanism eficient de apărare a drepturilor titularilor în caz de încălcare a drepturilor asupra topografiilor.

- Reglementarea transferului de drepturi și a licențelor, pentru a permite valorificarea comercială a topografiilor.

- Introducerea posibilității de acordare a licențelor obligatorii în condiții strict reglementate, pentru a preveni blocaje de piață sau abuzuri de poziție dominantă, și pentru a facilita accesul la tehnologii esențiale în scopuri publice sau industriale critice.

Obiectivul urmărit este mai mult decât o simplă actualizare legislativă – el vizează alinierea Republicii Moldova la standardele contemporane ale economiei bazate pe cunoaștere, asigurând un cadru juridic care stimulează inovarea, protejează investițiile în cercetare și dezvoltare și deschide calea spre integrarea în ecosistemul digital european. Astfel, Republica Moldova va putea răspunde eficient provocărilor tehnologice actuale și viitoare în domeniul protecției topografiilor.

2. Asigurarea unui sistem național de protecție a topografiilor produselor semiconductoare racordat standardelor UE:

Republica Moldova, în calitate de stat aspirant la integrarea europeană și parte a Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, are obligația și interesul strategic de a armoniza legislația sa cu acquis-ul UE, inclusiv în domeniul proprietății intelectuale. În acest context, transpunerea Directivei 87/54/CEE privind protecția juridică a topografiilor produselor semiconductoare și Directivei 2004/48/CE privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală este esențială pentru asigurarea unui sistem juridic coerent, funcțional și aliniat standardelor europene.

➤ **Directiva 87/54/CEE** are ca obiectiv principal asigurarea unui cadru unitar de protecție juridică a topografiilor (designului) circuitelor integrate în statele membre. Aceasta recunoaște faptul că topografiile reprezintă rezultatul unor eforturi semnificative de cercetare și dezvoltare, necesitând o protecție similară cu alte forme de proprietate intelectuală, deși acestea nu sunt opere în sens clasic. Astfel, proiectul de lege are scopul de a reglementa în modul corespunzător următoarele **aspecte esențiale**:

- Definierea clară a obiectului protecției – stabilirea criteriilor minime pentru ca o topografie să beneficieze de protecție, respectiv: originalitate, rezultat al efortului intelectual propriu, și să nu fie uzuală în industrie.

- Drepturi exclusive – acordarea titularului drepturilor exclusive de valorificare și de comercializare a topografiei sau a produsului semiconductor care o conține.

- Durata protecției – stabilirea reglementărilor exprese privind acordarea protecției pentru o perioadă de 10 ani, începând fie de la prima exploatare comercială, fie de la data depunerii cererii de înregistrare.

✓ **Importanța transunerii Directivei 87/54/CEE:**

- Armonizarea cu legislația UE în domeniul tehnologiilor avansate.
- Stimularea cercetării și dezvoltării în sectorul microelectronic, oferind protecție creatorilor autohtoni.

- Încurajarea investițiilor externe, care se bazează pe existența unui cadru juridic predictibil și conform standardelor europene.

➤ **Directiva 2004/48/CE** își propune să întărească mecanismele de aplicare și respectare a drepturilor de proprietate intelectuală, oferind titularilor de drepturi mijloace eficiente pentru combaterea încălcărilor, inclusiv în justiție. Legea nr. 655/1999 conține norme privind răspunderea pentru încălcarea drepturilor titularului (**art. 9**), însă acestea sunt insuficiente. Din aceste considerente, în cadrul proiectului legii a fost introdus un capitol separat (**Capitolul V. Asigurarea respectării drepturilor, ce cuprinde art. 37-48**) care asigură transpunerea deplină a normelor Directivei 2004/48/CE. Astfel, proiectul de lege are scopul de a reglementa în modul corespunzător următoarele **aspecte esențiale**:

- Măsuri provizorii și conservatorii – Dreptul de a solicita instanței blocarea activelor, oprirea distribuției produselor suspectate sau asigurarea probelor înainte de proces.

- Informații privind sursa ilegală – Posibilitatea de a obține de la terți (ex. distribuitori, importatori) informații privind originea bunurilor contrafăcute.

- Despăgubiri echitabile – Acordarea de daune morale și materiale titularilor de drepturi afectați.

- Sancțiuni disuasive – Aplicarea unor măsuri și sancțiuni care să descurajeze încălcările repetate, inclusiv distrugerea bunurilor care aduc atingere drepturilor de proprietate intelectuală sau retragerea lor de pe piață.

- Publicarea hotărârilor – Posibilitatea publicării deciziilor judiciare pentru a proteja imaginea titularului de drepturi.

✓ **Importanța transpunerii Directivei 2004/48/CE:**

- Consolidarea sistemului de aplicare a drepturilor de proprietate intelectuală, deseori perceput ca fiind slab sau inefficient.
- Creșterea încrederii investitorilor și inovatorilor, prin garanția unui cadru legal eficient privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală.
- Reducerea pierderilor economice cauzate de încălcări ale drepturilor de proprietate intelectuală.
- Alinierea sistemului judiciar și a autorităților de aplicare la bunele practici europene, inclusiv în ceea ce privește formarea specializată în aplicarea eficientă a legislației în domeniu.

Transpunerea prevederilor Directivei 87/54/CEE și a Directivei 2004/48/CE în legislația Republicii Moldova este un pas esențial pentru consolidarea cadrului național de protecție și aplicare a drepturilor de proprietate intelectuală. Aceste directive oferă nu doar un model legislativ coerent, ci și garanția integrării Republicii Moldova într-un sistem european robust, predictibil și eficient. Prin această armonizare, Republica Moldova va deveni un mediu mai sigur și atractiv pentru inovatori, investitori și parteneri internaționali, contribuind astfel la modernizarea economiei și la consolidarea statului de drept.

Adoptarea noii legi privind protecția topografiilor produselor semiconductoare are ca scop obținerea unor rezultate concrete și măsurabile, care să contribuie la modernizarea sistemului de proprietate intelectuală din Republica Moldova și la stimularea inovării tehnologice. Printre principalele **rezultate** urmărite sunt:

- **Alinierea legislației naționale la standardele Uniunii Europene** - Noua lege va permite armonizarea cu directivele și practicile europene (în special Directiva 87/54/CEE), facilitând integrarea juridică și tehnică a Republicii Moldova în spațiul european al proprietății intelectuale.

- **Creșterea gradului de protecție a inovațiilor în microelectronică** - Prin definirea clară a drepturilor titularului, a procedurilor de înregistrare și a sancțiunilor pentru încălcări, se va asigura protecția efectivă a investițiilor în cercetare și dezvoltare, stimulând crearea de produse semiconductoare originale.

- **Simplificarea și eficientizarea procesului de înregistrare** - Se urmărește instituirea unui sistem clar, digitalizat și accesibil de depunere și examinare a cererilor, care să reducă birocrăția și să crească atractivitatea sistemului național de protecție.

- **Creșterea transparenței și accesului public la informații** - Prin publicarea în Buletinul Oficial de Proprietate Intelectuală a informațiilor privind înregistrările și prin crearea unui registru digital public, se va asigura o mai bună informare a mediului de afaceri, cercetătorilor și autorităților.

- **Crearea unui cadru eficient de soluționare a litigiilor și repunerea în drepturi** - Se introduc mecanisme de repunere în drepturi, repunere în termene și soluționare administrativă rapidă a unor conflicte, care oferă siguranță juridică și acces echitabil la protecție.

- **Posibilitatea utilizării licențelor obligatorii în interes public** - Prin reglementarea clară a acestui instrument, se urmărește echilibrarea interesului privat cu cel public, asigurând accesul la tehnologii esențiale în situații speciale sau de interes strategic.

- **Atragerea investițiilor în sectorul tehnologic și creșterea competitivității economice** - Un sistem modern și funcțional de protecție a topografiilor va contribui la atragerea companiilor inovatoare și la dezvoltarea industriilor de înaltă tehnologie în Republica Moldova.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Obligația de aliniere a legislației naționale la *acquis*-ul UE este un angajament al statului și, prin urmare, nu sunt identificate opțiuni alternative.

Lipsa unei intervenții de modificare a cadrului normativ în materie de topografii ale produselor semiconductoare va constitui un obstacol în procesul aderării Republicii Moldova și, totodată, va menține în continuare divergențele și carențele pe care le are la moment sistemul național de protecție a topografiilor produselor semiconductoare în raport cu sistemul european, precum și necorespunderea acestuia tuturor cerințelor de funcționare a pieței unice pentru drepturile de proprietate intelectuală, la nivel european.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Adoptarea unei noi legi privind protecția topografiilor produselor semiconductoare în Republica Moldova va influența abordarea instituțiilor statului implicate în gestionarea proprietății intelectuale, precum și politicile naționale privind inovația, educația, achizițiile publice și atragerea investițiilor.

- *Modernizarea instituțională și consolidarea capacităților AGEPI*

O nouă lege va impune AGEPI modernizarea proceselor interne, inclusiv digitalizarea serviciilor, perfecționarea sistemului de înregistrare și publicare a topografiilor, dar și instruirea personalului în noile cerințe tehnice. Astfel se vor consolida relațiile de colaborare cu instituții internaționale (ex. OMPI, EUIPO, precum și oficii naționale de PI) pentru preluarea bunelor practici și integrarea într-un sistem global de protecție a topografiilor.

Implementarea unei platforme electronice pentru depunerea cererilor de înregistrare va contribui la eficientizarea activității și la reducerea birocrăției, ceea ce este esențial pentru o administrație publică modernă. Totodată, va crește gradul de transparență, întrucât bazele de date privind drepturile protejate vor deveni mai accesibile publicului.

- *Consolidarea cooperării între sectorul public și mediul academic*

O nouă lege va stimula cooperarea între sectorul public și mediul academic. Autoritățile cu competențe în stabilirea politicilor vor avea un rol esențial în integrarea conceptelor legate de protecția topografiilor în curricula universitară, în special în domeniile ingineriei, electronicii și proprietății intelectuale. Instituțiile de cercetare și universitățile vor fi încurajate să-și protejeze rezultatele activităților prin mecanisme legale, sporind numărul de inovații autohtone valorificate pe piață.

De asemenea, politica educațională va trebui să promoveze formarea de competențe în domeniul microelectronicii și designului de circuite integrate, domenii strategice pentru dezvoltarea economică a țării.

- *Stimularea inovației și atragerea investițiilor prin politici publice*

O legislație modernizată va permite Guvernului să elaboreze politici publice mai eficiente pentru sprijinirea inovării și atragerea investițiilor în aceste domenii. Pentru a sprijini aplicarea legii, sectorul public va putea lansa inițiative de tip „parteneriat public-privat” în vederea dezvoltării infrastructurii pentru microelectronică, precum parcuri tehnologice sau laboratoare comune cu sectorul privat.

- *Eficientizarea achizițiilor publice*

Instituțiile publice care utilizează produse electronice sau IT vor trebui să țină cont de statutul de protecție al topografiilor atunci când participă la proceduri de achiziții. Astfel, se va evita utilizarea sau promovarea produselor contrafăcute, iar autoritățile contractante vor avea o responsabilitate crescută în respectarea drepturilor de proprietate intelectuală.

Această abordare poate contribui la creșterea calității produselor achiziționate și la susținerea producătorilor care respectă standardele legale, promovând concurența loială.

- *Îmbunătățirea relațiilor internaționale și a imaginii Republicii Moldova*

Adoptarea unei legislații moderne va transmite un semnal pozitiv partenerilor internaționali privind angajamentul Republicii Moldova față de protecția proprietății intelectuale. Acest lucru va facilita negocieri comerciale, integrarea în spațiul european de cercetare și dezvoltare și participarea în inițiative internaționale din domeniul tehnologic.

Totodată, va consolida încrederea investitorilor străini în capacitatea instituțiilor din Republica Moldova de a asigura protecția juridică a inovațiilor și de a susține dezvoltarea economică bazată pe tehnologie.

Noua lege privind protecția topografiilor produselor semiconductoare va avea un impact important asupra sectorului public din Republica Moldova. Ea va determina modernizarea instituțiilor implicate, va susține dezvoltarea politicilor de inovare și educație, va spori eficiența achizițiilor publice și va contribui la integrarea europeană a țării. Este o oportunitate de a transforma administrația publică într-un actor activ al progresului tehnologic și economic.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Deși cadrul legal există (în vigoare din anii 2000), nu a fost depusă nicio cerere de înregistrare a unei topografii de circuit integrat. Acest lucru indică un nivel foarte scăzut de conștientizare, aplicare practică și stimulente economice pentru protejarea acestui tip de proprietate intelectuală în Republica Moldova.

Proiectul vizat nu are implicații din partea bugetului public. De asemenea, la moment, e dificilă estimarea impactului financiar, dat fiind faptul că acest mecanism nu a funcționat până în prezent în Republica Moldova, totuși adoptarea unei noi legi în domeniul de referință și implementarea eficientă a acesteia ar putea determina următoarele potențiale **beneficii**, generatoare de venituri:

1. Stimularea inovației și a cercetării în sectorul tehnologic

Prin oferirea unui cadru legal clar și funcțional pentru protejarea topografiilor, legea încurajează dezvoltarea și investiția în cercetare-dezvoltare. Inginerii și companiile care proiectează circuite integrate vor avea certitudinea că munca lor intelectuală este protejată și nu poate fi copiată fără consecințe legale.

- Universitățile tehnice (de exemplu, UTM) ar putea integra mai ușor proiecte de cercetare aplicată în microelectronică.
- Laboratoarele de cercetare-dezvoltare din sectorul privat ar putea fi stimulate să dezvolte soluții autohtone pentru industrie, telecomunicații, agricultură digitală sau securitate cibernetică.

2. Creșterea atractivității pentru investiții străine directe

O lege funcțională care protejează proprietatea intelectuală — în special într-un domeniu de vârf precum microelectronica — este esențială pentru atragerea investițiilor internaționale. Companiile mari din sectorul tehnologic nu investesc în țări unde nu există garanții de protecție legală a inovațiilor.

- Republica Moldova s-ar putea poziționa ca un hub competitiv de cercetare-dezvoltare în estul Europei.
- Zonele economice libere ar putea găzdui companii interesate de asamblarea sau proiectarea de topografii ale produselor semiconductoare.

3. Dezvoltarea unui sistemului de protecție a topografiilor produselor semiconductoare

În prezent, Republica Moldova are un sistem dezvoltat pentru brevete, mărci și desene industriale, dar nu și pentru topografii de semiconductoare. Prin activarea acestei legi:

- Se creează o nișă nouă în sistemul național de inovare.
- Specialiștii în proprietatea intelectuală (avocați, mandatar autorizați în proprietatea intelectuală, ingineri) ar putea dezvolta expertiză locală într-un domeniu de actualitate.

4. Crearea de oportunități pentru startup-uri și antreprenori

O protecție clară a topografiilor permite startup-urilor să își valorifice inovațiile. Astfel, urmare creării și înregistrării unei topografii a produsului semiconductor o companie ar putea:

- Să licențieze tehnologia către o companie mare.

- Să atragă investiții financiare.
- Să își extindă modelul de afacere în Uniunea Europeană sau alte piețe, având drepturile de proprietate intelectuală înregistrate ca activ.

5. Integrarea în piața digitală europeană

În conformitate cu standardele UE (Directiva 87/54/CEE), implementarea eficientă a legii aliniază Republica Moldova la acquis-ul UE. Astfel:

- Se facilitează recunoașterea reciprocă a drepturilor de proprietate intelectuală.
- Se pot realiza mai ușor parteneriate de cercetare cu instituții din Uniunea Europeană.
- Republica Moldova devine eligibilă pentru finanțări prin programe internaționale specializate.

6. Valoare economică directă și indirectă

Chiar dacă înregistrarea unei topografii nu generează automat venituri, aceasta poate deveni un activ valoros în bilanțul contabil al unei firme, precum și un instrument de protecție împotriva concurenței neloiale. În timp, acest tip de proprietate intelectuală poate susține creșterea exporturilor de tehnologii cu valoare adăugată mare, nu doar de software sau servicii IT.

7. Reducerea dependenței de tehnologii străine

Într-o lume tot mai concentrată pe suveranitatea tehnologică, protejarea propriilor dezvoltări în microelectronică devine un factor de securitate economică. Republica Moldova ar putea dezvolta propriile topografii ale produselor semiconductoare pentru securitate cibernetică națională, automatizări industriale locale, dispozitive medicale și tehnologii de diagnostic.

Implementarea funcțională a legii privind topografiile circuitelor integrate nu este doar o acțiune birocratică — ci o investiție strategică în infrastructura de cunoaștere și tehnologie a Republicii Moldova. Aceasta poate poziționa țara pe harta inovației regionale, genera valoare economică reală și susține tranziția de la o economie bazată pe externalizare IT la una bazată pe inovație proprie și proprietate intelectuală avansată.

În lipsa unor topografii de produse semiconductoare înregistrate în Republica Moldova ce ar putea oferi date pentru o analiză corespunzătoare, se prezintă drept exemplu relevant pentru Republica Moldova în dezvoltarea domeniului topografiilor produselor semiconductoare - Lituania – o țară baltică cu dimensiuni demografice și economice comparabile, dar care a reușit să creeze un ecosistem funcțional în jurul microelectronicii, inclusiv prin aplicarea legislației privind protecția topografiilor circuitelor integrate.

	Lituania	Republica Moldova
Populație	~2,8 milioane	~2,5 milioane
PIB nominal (2023)	~71 miliarde USD	~15 miliarde USD
Model de dezvoltare	ambele țări post-sovietice, cu tranziții economice similare, dar Lituania a reușit o integrare tehnologică accelerată prin investiții în educație, cercetare și politici de protecție a inovației.	

➤ Legislația și infrastructura de proprietate intelectuală

Lituania a adoptat, la fel ca și Republica Moldova, legislația privind protecția topografiilor circuitelor integrate în anii 2000, armonizată cu Directiva 87/54/CEE a

Uniunii Europene. Spre deosebire de Republica Moldova însă, Lituania a integrat efectiv acest regim în sistemul național de brevete și inovație, administrat de Oficiul de Stat pentru Brevete din Lituania (SPB), precum și a creat ghiduri tehnice clare pentru depunerea documentației tehnice și a stabilit un regim simplificat pentru cercetătorii universitari și startup-uri.

Topografiile de circuite integrate, provin cel mai mult din colaborări dintre universități (Vilnius Gediminas Technical University – VGTU) și companii locale (Teltonika IoT Group). În acest context poate fi menționat, de exemplu, faptul că în ianuarie 2023, compania lituaniană Teltonika IoT Group a semnat un acord cu Institutul de Cercetare în Tehnologie Industrială (ITRI) din Taiwan pentru a dezvolta capacități de producție de cipuri semiconductoare, cu scopul de a finaliza proiectele până în 2027 (https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/1869857/lithuania-and-taiwan-sign-deal-on-semiconductor-technology-sharing?utm_source=chatgpt.com).

➤ **Impactul economic**

Industria de semiconductoare din Lituania a înregistrat o creștere constantă. În 2023, veniturile din acest sector au fost de aproximativ 36 milioane euro, iar se estimează că vor ajunge la 46 milioane euro până în 2028, cu o rată anuală medie de creștere de 3,8%. În 2022, Lituania a exportat 58,3 milioane USD în dispozitive semiconductoare, în principal către Finlanda, Suedia, Letonia, Elveția și Italia (https://oec.world/en/profile/bilateral-product/semiconductor-devices/reporter/ltu?utm_source=chatgpt.com).

Astfel, protejarea topografiilor a jucat un rol important în:

- Atragerea de investiții străine directe, în special în cercetare-dezvoltare.
- Crearea de parteneriate internaționale prin programe UE (ex: Horizon 2020, EUREKA, EIT).
- Licențierea unor tehnologii dezvoltate local către piețe din Germania, Suedia și Coreea de Sud.

➤ **Politici de susținere și rezultate**

Guvernul lituanian a adoptat un plan național pentru digitalizare (Digital Lithuania 2025), care include:

- Granturi pentru protecția proprietății intelectuale (inclusiv topografii).
- Subvenții pentru companii care dezvoltă prototipuri de semiconductori.
- Parteneriate universitate-industrie, cu stimulente pentru brevete și topografii.

Ca rezultat, în 2022, au fost atrase investiții străine directe în valoare de 134,5 milioane euro, dintre care 34 de proiecte au fost în sectorul tehnologic, inclusiv în dezvoltarea de software și hardware (https://lithuania.lt/news/business-and-innovations-in-lithuania/record-number-of-foreign-direct-investment-attracted-in-2022/?utm_source=chatgpt.com), iar în 2023, Lituania a avut peste 5.000 de angajați în industria microelectronicii, salariile medii în sector depășind 2.000 euro lunar, de aproape două ori mai mult decât media națională.

➤ **Colaborări internaționale și integrare în lanțurile valorice globale**

Lituania a reușit să se integreze în lanțurile valorice globale ale semiconductoarelor prin colaborări internaționale. De exemplu, în 2022, Lituania a semnat un acord de cooperare cu Rapidus, o companie japoneză, pentru producția de cipuri semiconductoare de 2 nm (nanometri) (https://en.m.wikipedia.org/wiki/IMEC?utm_source=chatgpt.com).

Prin astfel de măsuri, ajustarea legislației naționale conform rigorilor UE, crearea de mecanisme de susținere pentru înregistrarea topografiilor, sprijinirea universităților și startup-urilor tech pentru dezvoltarea de microcipuri aplicabile în domenii strategice (agrotehnologie, energie, securitate), aplicate corespunzător de Lituania, Republica

Moldova poate transforma legea inactivă într-un instrument real de dezvoltare economică bazată pe proprietate intelectuală, cu potențial de atragere de investiții și creștere a exporturilor tehnologice.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Adoptarea unui nou cadru legal privind protecția topografiilor produselor semiconductoare va avea un impact multidimensional asupra sectorului privat din Republica Moldova.

- *Stimularea inovației și a investițiilor în tehnologie*

Prin stabilirea unor norme clare și moderne pentru înregistrarea și protejarea topografiilor, noua lege va încuraja întreprinderile autohtone, în special IMM-urile din domeniul IT, microelectronică, să investească în cercetare și dezvoltare. Protecția juridică eficientă oferită de înregistrarea topografiilor reduce riscurile de copiere sau contrafacere, ceea ce sporește încrederea investitorilor și facilitează crearea de produse originale cu valoare adăugată ridicată.

- *Creșterea competitivității pe piața regională și europeană*

Prin armonizarea cu legislația Uniunii Europene, întreprinderile din Republica Moldova vor putea participa mai ușor la licitații internaționale, vor putea colabora cu parteneri străini în domeniul tehnologic și vor beneficia de recunoașterea reciprocă a drepturilor de proprietate intelectuală. Aceasta va contribui la extinderea pieței de desfacere pentru produsele bazate pe circuite integrate proiectate local.

- *Reducerea incertitudinii juridice și a costurilor legale*

Noile reglementări vor introduce proceduri clare de depunere, examinare, publicare și eliberare a certificatelor, precum și căi eficiente de comunicare cu solicitanții și posibilitatea de repunere în drepturi. Toate acestea vor conduce la un cadru previzibil și transparent pentru mediul de afaceri, reducând riscul de litigii și costurile asociate protejării drepturilor.

- *Crearea de locuri de muncă calificate*

Dezvoltarea unei industrii competitive în microelectronică necesită specialiști în proiectare de circuite, ingineri, experți în proprietate intelectuală și juriști specializați. Astfel, se creează condiții pentru creșterea cererii pentru forță de muncă înalt calificată, cu beneficii directe asupra ocupării și educației tehnice.

Noile reglementări privind protecția topografiilor produselor semiconductoare vor avea un impact profund asupra dezvoltării sectorului privat, oferind un cadru legal modern, competitiv și orientat spre inovare.

4.4. Impactul social

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil.

4.5. Impactul asupra mediului

Noile reglementări normative pot contribui la crearea premiselor consolidării sferei de inovare și cercetare din Republica Moldova, orientată spre progres tehnologic responsabil și sustenabil. În acest sens, pot fi evidențiate următoarele tendințe:

- *Încurajarea utilizării tehnologiilor eficiente energetic*

Noua legislație va contribui la promovarea dezvoltării de circuite integrate optimizate energetic, întrucât protecția juridică stimulează companiile să proiecteze topografii mai performante și mai puțin energofage. Într-un context global în care eficiența energetică este esențială, Moldova va putea încuraja inovarea ecologică în domeniul electronicii.

- *Reducerea risipei de resurse prin reutilizarea și perfecționarea topografiilor*

Prin reglementarea reutilizării licențiate a unor topografii existente, în condiții legale

clare, se poate evita dublarea efortului de proiectare și se pot reduce costurile și impactul asupra resurselor materiale, contribuind la un ciclu de producție mai sustenabil.

- *Sprrijin indirect pentru economia circulară*

Industria microelectronică modernă face parte din lanțurile de aprovizionare pentru aparate inteligente, echipamente de eficiență energetică și tehnologii verzi. Prin dezvoltarea acestei industrii, Moldova poate contribui la accelerarea tranziției către o economie digitală și verde.

Noile reglementări vor avea un impact indirect la protejarea mediului, prin susținerea tehnologiilor ecologice și eficienței resurselor. Acest pas legislativ este esențial pentru poziționarea Republicii Moldova ca un actor activ în economia digitală și sustenabilă europeană.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu este aplicabil.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Prin proiectul Legii privind topografiile produselor semiconductoare se transpun direct și complet prevederile relevante din Directiva 87/54/CEE și Directiva 2004/48/CE.

Prin conținutul său, proiectul legii reglementează în mod direct și exhaustiv toate aspectele esențiale prevăzute de Directiva 87/54/CEE privind protecția juridică a topografiilor produselor semiconductoare, inclusiv definirea clară a noțiunii de topografie, condițiile de protecție, drepturile titularului, durata protecției, regimul exploatării și excepțiile aplicabile. Sunt incluse dispoziții privind originalitatea topografiei, posibilitatea protejării chiar și a unei părți a acesteia, precum și prevederi referitoare la exploatarea comercială și la termenele relevante. Astfel, transpunerea directivei se realizează direct prin textul legii, fără a fi necesare acte normative secundare sau subordonate.

De asemenea, în ceea ce privește Directiva 2004/48/CE privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, noua lege va include norme procedurale privind acțiunile în justiție, măsurile provizorii, aplicarea sancțiunilor în caz de încălcare a drepturilor asupra topografiilor. Aceste dispoziții corespund cadrului general de respectare a drepturilor de proprietate intelectuală, iar aplicarea lor se face în conformitate cu legislația generală în vigoare.

Prin urmare, cadrul normativ existent în Republica Moldova este suficient și compatibil pentru a asigura aplicarea eficientă a noii legi, fără a impune adoptarea de noi acte normative pentru transpunerea directivelor menționate. Eventualele particularități necesare stabilirii modului de completare a formularului cererii de înregistrare sau a altor tipuri de solicitări a realizării procedurilor ce reies din lege pot fi realizate prin acte administrative, ordine sau ghiduri interne, fără modificări legislative.

Pentru actele UE care fac obiectul transunerii conform proiectului legii au fost perfectate tabelele de concordanță corespunzătoare.

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Nu este aplicabil.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În conformitate cu prevederile art. 8 lit. a) și art. 9 alin. (1) și (2) din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, AGEPI a publicat, la data de 10.04.2025, **anunțul despre inițierea elaborării acestui proiect**, pe web site-ul oficial al instituției (<https://agepi.gov.md/ro/transparency/consultation>), cât și pe portalul guvernamental www.particip.gov.md (<https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiectul-de-lege-privind-topografiile-produselor-semiconductoare/14277>), fiind solicitată implicarea tuturor subiecților interesați

prin prezentarea propunerilor în acest sens, până la data de 07.05.2025. Urmare anunțului publicat, nu au fost recepționate careva propuneri sau sugestii.

La data de 16.06.2025 au fost organizate **dezbateri publice** pe marginea conceptului proiectului legii, pe Platforma consultativă permanentă în cadrul AGEPI, instituită prin Ordinul Directorului general AGEPI nr. 201 din 29.12.2023, cu participarea mandatarilor autorizați în proprietatea intelectuală. Anunțul privind organizarea dezbaterilor publice a fost plasat pe web site-ul oficial al instituției (<https://agepi.gov.md/ro/news/anun%C8%9B-privind-organizarea-dezbaterilor-publice>). În cadrul ședinței nu au fost formulate careva propuneri/comentarii pe marginea proiectului.

7. Concluziile expertizelor

Urmează a fi completat ulterior efectuării acestora.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Prezentul proiect se încadrează perfect în cadrul normativ în vigoare, întrucât are drept scop consolidarea unui mecanism de protecție deja instituit și reglementat.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

În contextul normelor privind mecanismul licenței obligatorii de exploatare a topografiilor produselor semiconductoare în interes public, autoritățile menționate conform art. 16 din proiectul legii urmează să elaboreze instrucțiunile necesare asigurării funcționalității mecanismului, în partea acțiunilor ce le revin conform domeniului de competență sau să le ajusteze pe cele aplicabile în domeniul brevetelor de invenție.

Directoare generală adjunctă

Natalia MOGOL